

TÜRKİYE VE İSPANYA'NIN ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SİSTEMİ

 Emre ARSLAN^a

Öz

Resim Bu çalışmada, Türkiye ve İspanya'da uygulanmakta olan öğretmen yetiştirme sistemi; öğretmen adaylarının üniversiteye giriş aşaması, adayların üniversite eğitimi ve atanma süreci, öğretmen olduktan sonraki kariyeri ve mesleki gelişimi, mesleki saygınlığı, ülkelerin öğretmen ihtiyacı ve profili gibi çeşitli açılardan ele alınarak karşılaştırılmıştır. Uygulamalar arasındaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilip Türkiye'deki öğretmen yetiştirme sistemi adına somut önerilerin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada nitel araştırma modellerinden tarama modeli, karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarından ise yatay yaklaşım ve tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Türkiye ve İspanya'da öğretmen adaylarına yönelik olarak üniversiteye giriş aşamasında uygulanmakta olan sınavlar, öğretmenin atanma sürecinde yapılan uygulamalar, öğretmenin mesleki gelişimi adına yapılan hizmet içi eğitim çalışmaları ve mesleki saygınlığı açısından benzerlikler görülmektedir. Öte yandan ortaokul öğretmen adaylarının üniversite eğitiminin süresi, yetiştirme modeli ve mezun olduğu diploma türü, öğretmenlerin mesleki kariyeri, hizmet içi eğitimlerin öğretmene sağladığı maddi katkılar, ülkelerin öğretmen ihtiyacı ve profili bakımından ise çeşitli farklılıklar tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında, Türkiye'nin öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmen yetiştirme, Karşılaştırmalı eğitim, Türkiye, İspanya.

SYSTEM OF TEACHER TRAINING IN TURKEY AND SPAIN

Abstract

In this study, the teacher training system implemented in Turkey and Spain have been compared in regard to the stages for university entrance of pre-service teachers, university education and stationing process of pre-service teachers, career and professional development after becoming a teacher, professional prestige, teacher needs and teacher profile of countries. It is aimed to identify the similarities and differences between the practices as well as to present concrete suggestions in terms of the teacher training system in Turkey. In the current study, as a qualitative research model, scanning method and as a comparative education approach,

^a Doktora Öğr., Trabzon Üniversitesi, emre_arслан23@trabzon.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 04.08.2023, Makale Kabul Tarihi: 28.09.2023

horizontal and descriptive research were applied. In the analysis of the data, document analysis method was implemented. The findings demonstrate that, there are similarities concerning the exams applied at the university entrance stage for teacher candidates in Turkey and Spain, the practices made during the stationing process of the teachers, the in-service training activities for the professional development of teachers and their professional prestige. On the other hand, various differences were determined in regard to the length of middle school teacher candidates' university education, the model of teacher training and the type of major they graduated, the professional career of teachers, the financial contributions of in-service trainings for teachers, and the teacher needs and teacher profiles of the two countries. In light of this data, various suggestions have been offered regarding Turkey's teacher training system.

Keywords: Teacher, Teacher training, Comparative Education, Turkey, Spain.

Giriş

Bir toplumun en önemli yapı taşlarından biri, insan sermayesi bir başka deyişle eğitimli insan gücüdür (Yavuzkurt & Kırıl, 2019). Bu nedenle günümüz bilgi toplumunda; bilgiyi üreten, onu işleyen, sorgulayan ve analitik düşünen bireyler yetiştirmek ülkeler için önemli bir amaç haline gelmiştir. Bu özelliklere sahip nitelikli insanlar yetiştirme konusu ise kaliteli bir eğitim sistemi ile doğrudan ilişkili olup sistemin en önemli parçasını öğretmenler oluşturmaktadır (Kavcar, 2002). Çünkü öğretmenler; nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, ülkelerin kalkınmasında, toplumun sahip olduğu kültür ve değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasında önemli rol oynamaktadır (Özden, 1999). Bir başka ifadeyle yeni kuşakların niteliği, onları yetiştiren öğretmenlerin niteliği ile doğru orantılı olmaktadır (Özer & Alkan, 2017). Yapılan çalışmalarda da eğitsel başarının elde edilmesinde öğretmen kalitesinin ana etken olduğu ortaya koyulmuştur (Harris & Sass, 2010). Eğitimde verimlilik ve kalitenin temel belirleyicisi öğretmen niteliği olduğundan, başarılı bir eğitimde istenilen niteliğin sağlanması da eğitim programlarının, öğretmen yetiştiren kurumların, fiziki donanımların, öğretim elemanlarının, gelen öğretmen adaylarının niteliğine (Altıntaş & Yeşiltepe, 2016), daha genel bir ifadeyle ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemine bağlıdır.

Dünyada yer alan bütün öğretmen yetiştirme sistemlerinde, öğretmenlerin gereken nitelikleri kazanmalarında iki temel unsur rol oynamaktadır. Bunlardan birincisi öğretmen olmayı hedefleyen ve bu amaçla eğitim alan öğretmen adaylarına uygulanmakta olan hizmet öncesi eğitim, ikinci temel unsur ise göreve başlayan öğretmenlerin görevlerini yaparken katılım sağladıkları ve gerçekleştirdikleri hizmet içi eğitim veya mesleki gelişim faaliyetleridir (Özer, 2008). Ayrıca öğretmenlerin arzu edilen kalitede yetişmesi ve niteliklerinin artırılması için ülkemizin ve dünyanın içinde yer aldığı koşulların çok yönlü olarak incelenmesi ve dikkatli biçimde değerlendirilmesi de gerekmektedir. (Gültekin, 2020).

Ülkeler tarafından öğretmenin yetiştirilme sürecine her geçen gün daha çok önem verilmekte ve değişen teknolojik, ekonomik, siyasi ve felsefi düşünce sistemlerine göre sürekli bir biçimde reformlara tabi tutulmakta, daha verimli ve kaliteli bir eğitim sisteminin ortaya koyulmasına çalışılmaktadır. Ülkeler bu reformları uygulamaya koyarken çeşitli ülkelerin de eğitim sistemlerini araştırarak kendi eğitim sistemleriyle karşılaştırmaktadır (Özerbaş & Safi, 2022). Bu nedenle öğretmenlik mesleği ve öğretmen niteliği dünyadaki eğitim sistemleri içerisinde sık sık gündeme gelen önemli bir konu haline gelmiş ve

farklı ülkelerde öğretmen yetiştiren kurumlara öğrencilerin seçilme kriterleri, öğretmen yetiştiren kurumların programlarının özelliği, öğretmenlik mesleğine atanma kriterleri, kariyerleri ve mesleki gelişimleri konusunda ne tür çalışmalar yapıldığı merak konusu olmuştur (Orakcı, 2015).

Türkiye'nin yanı sıra İspanya gibi birçok Avrupa Birliği ülkesinde, bilgi ve teknoloji çağının ihtiyaçları doğrultusunda eğitimde kalitenin artırılmasının ana koşullarından biri olan öğretmen yetiştirme sürecinin iyileştirilmesi amacıyla çeşitli düzenlemeler ve yenilikler hayata geçirilmiştir (Sağlam & Kürüm, 2005). Türkiye'de bu sürecin işleyişi, merkezi yönetim eliyle yürütülürken İspanya'da yetkinin, merkezi ve yerel yönetimler arasında paylaştırıldığı bir yapı bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2015). Bu çalışmada ise Türkiye ve İspanya'nın öğretmen yetiştirme sistemi çeşitli yönleriyle ele alınmıştır. Çalışma sonucunda Türkiye'nin öğretmen yetiştirme sürecinin iyileştirilmesi adına somut öneriler ortaya koyulmuştur. Bu amaç çerçevesinde aşağıda yer alan sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Türkiye ve İspanya'da öğretmeni yetiştiren kurumların giriş koşulları açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

- Türkiye ve İspanya'daki öğretmenlerin üniversite eğitimi açısından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

- Türkiye ve İspanya'daki öğretmenlerin göreve atanma süreci ve kariyeri bakımından benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

- Türkiye ve İspanya'daki öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlama yönünden benzerlik ve farklılıkları nelerdir?

- Türkiye ve İspanya'daki öğretmenlerin mesleki saygınlığı nasıldır?

- Türkiye ve İspanya'daki öğretmen ihtiyacı ve öğretmen profili nasıldır?

A. YÖNTEM

Türkiye ve İspanya'nın öğretmen yetiştirme sistemlerini çeşitli açılardan ele alarak karşılaştıran bu çalışma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmalar, üzerinde çalışılan olgulara dönük olarak derinlemesine ve ayrıntılı bir değerlendirme yapılması amaçlanan araştırmalarda kullanılmaktadır (Cresswell, 2012; Yıldırım & Şimşek, 2008).

1. Araştırmanın Modeli

Yapılan bu çalışmada araştırma modellerinden tarama modeli, yaklaşım olarak ise karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında kullanılan yatay yaklaşım ve tanımlayıcı yaklaşım kullanılmıştır. Yatay yaklaşımda incelenen eğitim sistemlerinin bütün boyutları ayrı ayrı ele alınmaktadır (Türkoğlu, 1988). Tanımlayıcı yaklaşımda ise konuya ilişkin literatür incelenerek benzerlikler ve farklılıklar karşılaştırılmaktadır (Ültanır, 2020). Bu çalışmada her iki yaklaşım kullanılarak incelenen ülkelerin öğretmen yetiştirme sürecinin araştırma soruları kapsamında tüm değişkenleri bir araya getirilmiş ve aralarındaki benzerlikler ve farklılıklar belirlenmeye çalışılmıştır.

2. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerinin toplanması aşamasında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelenmesi yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmada öncelikli olarak birincil kaynaklar incelenmiş olup birincil kaynak olarak ülkelerin üniversite müfredat programları, Türkiye ve İspanya Milli Eğitim Bakanlıklarının resmi siteleri, Avrupa Komisyonu, OECD ve sendikaların düzenledikleri raporlar, öğretmenlikle ilgili olarak düzenlenmiş kanun, yönetmelikler, kararname vb. incelenmiştir. Ayrıca alan yazında ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen makale, eğitim raporları, tezler ve kitap bölümleri incelenmiş, resmî web sayfalarında yer alan bilgilerden yararlanılmıştır.

3. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, incelenen konuya ilişkin bilgilerin yer aldığı belgelerin incelenmesidir. Gerekli kategoriler analiz aşamasında oluşturulur (Karagöz, 2021). Doküman analizi yapılırken kullanılan kaynakların güncel ve birincil kaynak olmasına dikkat edilmiştir.

B. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmaya konu ülkeler olan Türkiye ve İspanya ile ilgili olarak hazırlanmış raporlar, resmî belgeler ve bilimsel çalışmalar ışığında elde edilen veriler raporlaştırılmıştır. Ülkelerin öğretmen yetiştirme sistemine ilişkin bulgular belirli bir sistematik yaklaşıma dayalı olarak sunulmuştur. İlk olarak ülkelere ilişkin genel bilgiler, daha sonra ise Türkiye ve İspanya'daki öğretmen adaylarının öğretmen yetiştiren kurumlara giriş koşulları, adayların üniversite eğitimi, atanma ve mesleki kariyer süreci, öğretmenlerin mesleki gelişimleri, öğretmenlik mesleğinin saygınlığı, öğretmen ihtiyacı ve öğretmen profili hakkında bilgiler verilmiştir.

1. Ülkelere İlişkin Genel Bilgiler

Bu bölümde ülkelerin nüfusu, resmi dili, yüzölçümü, yönetim şekli, başkenti, gayri safi yurtiçi hasılası (GSYİH), para birimi, işsizlik oranı, yükseköğretimdeki öğrenci sayısı ve 25-34 yaş arası yükseköğretim mezun oranına ilişkin çeşitli bilgilere Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Ülkelere ilişkin genel bilgiler.

Özellik	Türkiye	İspanya
Nüfusu	85.279.553	47,615.034
Resmi Dili	Türkçe	İspanyolca (resmi dil), Katalanca, Baskça, Galicyaca. Özerk yönetimlerde yerel dil, ikinci
Yüzölçümü	783.562 km ²	504.782 km ²
Yönetim Şekli	Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi	Parlamentar demokrasiye dayalı monarşi
Başkenti	Ankara	Madrid
GSYH	15.6 Trilyon dolar	2.6 Trilyon dolar
Para Birimi	Türk lirası	Avro (€)
İşsizlik Oranı	10,2	12,87
Yükseköğretimdeki Öğrenci Sayısı	7.775.381	2.083.979
25-34 Yaş Arası Yükseköğretim	%35	%47

Kaynak: (Eskişehir Ticaret Odası [ETO], 2020); Organisation for Economic Co-Operation and Development [OECD], 2021; Spanish Statistical Office [INE], 2023); Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2023; United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2021); Yurdakul vd., 2021).

2. Öğretmen Adaylarının Üniversiteye Seçimi

Türkiye’de öğretmen adayları üniversiteye kayıt yaptırmak için ÖSYM tarafından düzenlenen Yükseköğretim Kurumları Sınavı’na (YKS) girmeleri gerekmektedir. YKS, 3 oturumdan oluşan bir sınavdır. Adayların girecekleri oturumlar şu şekilde düzenlenmektedir (Okuşlug vd., 2023):

- İlk oturum olan Temel Yeterlilik Testi (TYT): Test Türkçe (40 soru), Sosyal Bilimler (25 soru), Matematik (40 soru) ve Fen Bilimleri (20 soru) şeklinde düzenlenir.

- İkinci oturumda da Alan Yeterlilik Testlerinde (AYT) adaylara dört alandan test yöntemiyle çeşitli sorular sorulur. Bu alanlar: Türk Dili ve Edebiyatı ve Sosyal Bilimler I Testi (Türk Dili ve Edebiyatı, Coğrafya I ve Tarih I)-Sosyal Bilimler II Testi (Coğrafya II, Tarih II ve Felsefe Grubu)-Matematik Testi ve Fen testinden oluşmaktadır.

- Üçüncü oturum ise Yabancı Dil Sınavı’dır (YDT).

2022 yılı öncesine kadar TYT sınavından 150 puanın altında kalan adaylar yükseköğretim programları için tercih yapamamaktaydı. Adaylar lisans programlarını tercih etmeye hak kazanmak için ise TYT sınavından 180 puan ve üzeri almaları gerekiyordu (Yükseköğretim Kurulu [YÖK], 2018a). Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK), 11 Şubat 2022 tarihinde YKS sınavına yönelik aldığı kararla üniversiteye giriş aşamasında gerçekleştirilen TYT ve AYT baraj puanı uygulamasını kaldırmıştır (Gül & Mercan, 2022). Ancak adaylara, öğretmenlik programlarını tercih edebilmek için gereken en düşük başarı sırası koşulu, uygulanmaya devam etmektedir (YÖK, 2022). Gerekli sıralamaya ulaşan öğrenciler

yükseköğretim programları için tercihte bulunabilmektedir. Bu sınavlara ek olarak öğrencinin ortaöğretim mezuniyet not ortalaması belli bir katsayı ile çarpılarak YKS sınavları sonucunda elde edilen toplam puana eklenmektedir (Külekcı & Bulut, 2011).

İspanya'da ise öğrenciler, orta öğretimi bitirdikten sonra üniversitede herhangi bir dereceye erişmek istiyorsa, Prueba de Acceso a la Universidad (PAU) olarak da adlandırılan Üniversite Giriş Sınavı'nı geçmeleri gerekmektedir. Bu sınavın ilk aşaması zorunlu olup bu aşamada öğrencilerin, İspanyolca dil becerileri, İspanya tarih bilgileri ve gramer bilgileri test edilirken fen ve sosyal alanlarından seçmeli olarak sorular gelmektedir. İkinci aşamada ise öğrenciler, üniversitede okumak istedikleri bölümü dikkate alarak sınava girmektedir (Academy Universal, 2023). Üniversiteye giriş notu ise lise not ortalamasının %60'ı ile Üniversite Giriş Sınavı'nın %40'ının ağırlıklı ortalamasıdır. (Riera 2019). Öğrencinin ulaşabileceği en yüksek not on dördttür. Her üniversite, her derece programına girmek için gereken notu belirler, ancak okul öncesi ve ilköğretim öğretmenliği için gereken puanlar çok yüksek değildir. Çoğu özel üniversite, diğer birçok derecede olduğu gibi, minimum puan olarak beş talep ederken devlet üniversiteleri için de durum çok farklı değildir. Öyle ki 2014 PAÜ sınavında, İspanya'nın başkenti Madrid'deki tüm devlet üniversiteleri arasındaki ortalama minimum not, okul öncesi öğretmenliği dereceleri için 6,57 ve ilköğretim öğretmenliği dereceleri için 5,54 idi. Öte yandan aynı Özerk Toplulukta en yüksek notlar tıp fakültesi için 12.47, biyoteknoloji için 12.06 ve dış hekimliği için 11.51 puan istenmiştir. Diğer Özerk bölgelerde de benzer puanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu gereklilik notları, öğretmenlik mesleğine girmek için rekabet gücünün ne kadar düşük olduğunu göstermektedir (Carpeño & Mekochi, 2015).

Tablo 2.

	Türkiye	İspanya
Giriş Koşulları	<ul style="list-style-type: none"> Adaylar, ÖSYM tarafından düzenlenen Yükseköğretim Kurumları Sınavı'na (YKS) girmeleri gerekmektedir. Sınavlar 3 oturumdan oluşmakta olup ilk oturum TYT sınavıdır. Bu sınavda Türkçe, Sosyal Bilimler, Matematik ve Fen Bilimleri alanlarından sorular sorulmaktadır. Diğer oturumlar ise seçilecek branşa göre girilmesi gereken AYT ve YDT sınavlarıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> Öğrenci adayları, Prueba de Acceso a la Universidad (PAU) olarak da adlandırılan Üniversite Giriş Sınavını geçmeleri gerekmektedir. Sınav 2 aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama zorunlu olup bu aşamada öğrencilerin; İspanyolca dil becerileri, İspanya tarih bilgileri ve gramer bilgileri, test edilirken, fen ve sosyal alanlarından seçmeli olarak sorular gelmektedir.

- Bu sınavlara ek olarak öğrencinin ortaöğretim mezuniyet not ortalaması, belli bir katsayı ile çarpılarak YKS sınavları sonucunda elde edilen toplam puana eklenmektedir.
- Adaylar, öğretmenlik programlarını tercih edebilmek için gerekli olan en düşük başarı sırası koşulunu (İlk 240.000) da sağlamaları gerekmektedir.
- 2. Aşamaya gelindiğinde ise öğrenciler, üniversitede okumak istedikleri bölümü dikkate alarak sınava girmektedir.
- Üniversiteye giriş notu hesaplanırken lise not ortalamasının %60'ı ile Üniversite Giriş Sınavı'nın %40'ının ağırlıklı ortalaması dikkate alınır.

Kaynak: (Academy Universal, 2023; Külekçi & Bulut, 2011; Okuşlug, 2023; Riera 2019).

Tablo 2 incelendiğinde her iki ülkede de öğrenciler, öğretmen adayı olarak üniversiteye girebilmek için zorunlu olarak rekabetçi bir sınava girmeleri gerekmektedir. Ülkelerin sınavları birden çok aşamadan oluşmakta olup genel olarak ilk aşama zorunlu diğer aşamalar ise öğrencinin seçeceği branşa göre gireceği sınavlar olarak belirlenmiştir. Her iki ülkede de yapılan bu sınavlar sonucunda oluşan puana, öğrencinin ortaöğretim not ortalamasının belirli bir kısmı eklenerek öğrencilerin toplamdaki üniversite tercih puanı oluşmaktadır.

3. Üniversite Eğitimi

Türkiye'de eğitim fakültesinde eğitim gören öğrenciler toplam ders yükü 240 AKTS olan ve 4 yıl süren bir eğitimden geçmektedir. Eğitim müfredatının yaklaşık %30-35'ini meslek bilgisi dersleri oluştururken %15-20'sini genel kültür dersleri %45-50'sini ise alan eğitimi dersleri oluşturur (YÖK, 2018b). Erken çocukluk, ilköğretim ve ortaokul öğretmen adayları eşzamanlı model ile yetiştirilir (Çelik & Bozgeyikli, 2019). Fen-Edebiyat Fakülteleri lisans programından mezun olanlar ise 40 AKTS ve 1 yıl süren formasyon eğitimi alırlar. Bu öğretmenlerin yüksek Lisans yapma zorunluluğu yoktur. Eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrenciler diplomalarını alırlar ve KPSS sınavına girmeye hak kazanırlar (Özerbaş & Safi, 2022). Öte yandan 2018-2019 öğretim yılından başlayarak eğitim fakültelerinde yer alan Okul Deneyimi dersleri kaldırılmış olup bu dersler Öğretmenlik Uygulamaları I ve II dersleri ile birleştirilmiş ve tüm öğretmen yetiştirme programlarının kapsayacak şekilde Öğretmenlik Uygulaması I ve II dersleri, Lisans seviyesinde yedinci ve sekizinci akademik dönemlerinde yer almıştır (Sözer & Karakaş, 2018)

İspanya'da erken çocukluk ve ilköğretim öğretmenliği bölümünde okuyan adaylar toplam 240 AKTS ve 4 yıl süren bir lisans eğitimi almak zorundadır. Dersler dört blok halinde organize edilmiş olup temel eğitim, didaktik ve disiplin eğitimi, staj ve derece sonu projesinden oluşmaktadır (Carpeño & Mekochi 2015). Erken çocukluk ve ilköğretim öğretmenliği bölümünde okuyanlar, eş zamanlı modellerle üniversitelerin eğitim fakültelerinde dört yıl eğitim gördükten sonra diplomatura derecelerini alırlar.

Erken çocukluk eğitimi alanlar mezun olduktan sonra 1 yıl daha okuyarak ilköğretim öğretmenliği diploması da alabilirler. Aynı durum ilköğretim öğretmenliği okuyup erken çocukluk diploması almak isteyenler içinde geçerlidir. İspanya'daki üniversitelerde "Etkili İletişim Teknikleri" dersi kapsamında öğrenciler birinci yarıyılta üç adet birer saatlik mentorluk seansına, ikinci yarıyılta ise aynı sürelerde üçer adet mentorluk seansına katılmak zorundadır (Universidad Francisco de Vitoria, 2023).

Ortaokul öğretmenleri için eğitim de üniversitelerde verilmektedir fakat eğitim fakültelerinde verilmemektedir. Bunun yerine adaylar ardışık modelle öğretmenlik lisansı alacakları bireysel disiplinler için fakültelerde dört yıl geçirirler. Uzmanlık alanında toplam 240 AKTS aldıktan sonra ilave olarak 1 yıl süren 60 AKTS'lik dersleri alarak bir yüksek lisans derecesine sahip olurlar (D'Atia ve Mosquera, 2015; Organic Law of Education 2/2006).

Tablo 3. Türkiye ve İspanya'da öğretmen adaylarının üniversite müfredatı içerisinde gördüğü derslerin dağılımı

Türkiye		İspanya	
İlköğretim ve Ortaöğretim Öğretmenleri (240 AKTS notu): Pedagoji dersleri 95 AKTS (46AKTS si Öğretmenlik Uygulaması ve Okul Deneyimi)	AKTS'nin toplam %39,5'si pedagoji derslerine (Staj dâhil) ayrılır.	İlköğretim Öğretmenleri (240 AKTS notu): 100 AKTS pedagoji dersleri + 50 AKTS staj eğitimi (150 AKTS).	AKTS'nin toplam %62,5'ini pedagoji dersleri ve staja ayrılır.
Türkiye'de pedagojik formasyon alan öğretmenler 240 AKTS+40 AKTS'lik formasyon dersi (10 AKTS'si Öğretmenlik Uygulaması)	AKTS'nin toplam %14,2'sini pedagoji ve pratiğe ayırırlar.	Ortaokul öğretmenleri Bir konuda 240 AKTS uzmanlık derecesi + 60 AKTS pedagojik eğitim ve yüksek lisans derecesi): Pedagojik eğitim ve uygulamada 60 AKTS.	AKTS'nin toplam %20'sini pedagoji ve pratiğe ayırırlar.

Kaynak: (Riera, 2019; YÖK, 2018b; YÖK, 2021).

Tablo 3 incelendiğinde Türkiye'de ilköğretim öğretmen adaylarının üniversite müfredatı içerisindeki derslerinin toplam %39,5'i staj dâhil pedagoji derslerine ayrılırken İspanya'da bu oran %62,5'e yükselmektedir. Türkiye'de pedagojik formasyon alan öğretmenler, lisans eğitiminde aldıkları 240 AKTS'ye ilave olarak 40 AKTS'lik formasyon dersi alırken İspanya'da ortaokul öğretmenleri 240 AKTS'ye ilave olarak 60 AKTS daha pedagojik eğitim alırlar. Ayrıca Türkiye'de ortaokul öğretmenleri lisans derecesi ile mezun olurken İspanya'da ortaokul öğretmenleri yüksek lisans derecesi ile mezun olmaktadır.

Tablo 4. Türkiye ve İspanya’da öğretmen adaylarının üniversite eğitimi.

		Türkiye	İspanya
Eğitim Süresi	Okul Öncesi	4 Yıl 240 AKTS	4 Yıl 240 AKTS
(Yıl) ve	İlkokul	4 Yıl 240 AKTS	4 Yıl 240 AKTS
Toplam	Ortaokul	4 Yıl 240 AKTS	5 Yıl 300 AKTS
AKTS	Lise	4 Yıl 240 AKTS	5 Yıl 300 AKTS
Öğrencilerin	Okul Öncesi	Eş Zamanlı	Eş Zamanlı
Yetiştigi	İlkokul	Eş Zamanlı	Eş Zamanlı
Model	Ortaokul	Eş Zamanlı	Ardışık
	Lise	Eş Zamanlı	Ardışık
Öğretmenlik	Okul Öncesi	Lisans	Lisans
İçin Alınması	İlkokul	Lisans	Lisans
Gereken	Ortaokul	Lisans	Yüksek Lisans
Öğrenim	Lise	Lisans	Yüksek Lisans

Kaynak: OECD, 2014; Riera, 2019; YÖK, 2018b.

Tablo 4 incelendiğinde Türkiye ve İspanya’da okul öncesi ve ilkökul öğretmenliği için öğretmen yetiştirme sürecinde: Adayların eğitim süresi, toplam alması gereken AKTS, yetiştigi model ve diploma derecelerinin benzer olduğu görülmektedir. Ortaokul ve lise öğretmenliğinde ise bu durum farklılaşmaktadır. Türkiye’de ortaokul ve lise öğretmenliği için adaylar 4 yıl ve 240 AKTS’yi tamamlaması gerekirken İspanya’da bu süre 5 yıl ve 300 AKTS’dir. Türkiye’de ortaokul ve lise öğretmeni olacak öğretmen adayları eş zamanlı model ile yetişmekte ve lisans derecesiyle mezun olurken İspanya’da ise bu seviyedeki öğretmen adayları ardışık model ile yetişmekte ve yüksek lisans derecesi ile mezun olmaktadır.

4. Öğretmenin Atanma Süreci ve Kariyeri

Türkiye’de adaylar öncelikle KPSS sınavına girmektedir. Bu sınav 3 oturumdan oluşmaktadır. Sınavın ilk oturumu toplam 120 sorudan oluşan Genel Yetenek-Genel Kültür bölümünden oluşmaktadır. 2. aşamada adaylar 80 sorudan oluşan Eğitim Bilimleri oturumuna katılmaktadır. 3. aşamada ise adaylar 75 sorudan oluşan ÖABT oturumuna girmek zorundadır (PEGEM, 2023). KPSS sınavından sonraki son aşamada ise adaylar mülakata çağrılır. Adayların mülakattan en az 60 puan alması gerekmektedir ve atandıkları zaman ilk etapta sözleşmeli olarak istihdam edilmekte, başarılı olurlarsa 4 yılın sonunda kadrolu öğretmen pozisyonuna atanmaktadırlar (Resmî Gazete, 2016). Adayların öğretmen olabilmesi için asgari 18 yaş sınırı varken üst yaş için herhangi sınır bulunmamaktadır (Resmî Gazete, 2010). Öğretmen olarak atanacaklarda aranacak genel şartlar: Türk vatandaşı olmak, 18 yaşını doldurmuş olmak, gerekli öğrenim şartlarını sağlamak, kamu haklarından mahrum bulunmamak, askerlik durumu itibariyle; askerlikle ilgisi bulunmamak, askerlik çağına gelmemiş bulunmak, askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak ve görevini devamlı yapmasına engel olabilecek akıl hastalığı bulunmamak olarak ifade edilmiştir (Mevzuat, 1982).

Öğretmenlerin adaylık süreci ise en az 1 yıl en fazla 2 yıl sürmektedir. Ayrıca ülkede göreve yeni başlayan öğretmenler için akıl hocalığı yani mentorluk uygulaması zorunludur (Avrupa Komisyonu, 2015).

2022 yılı itibariyle öğretmenler için Öğretmenlik Kariyer Basamakları sistemi uygulamaya koyulmuştur. Bu sisteme göre meslekte 10 yıl hizmeti bulunan, en az 180 saatlik Uzman Öğretmenlik Eğitim Programını tamamlamış, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almamış ve yazılı sınavdan başarılı olmuş öğretmenler Uzman Öğretmen unvanı almaya hak kazanmaktadır. Uzman öğretmenlikte 10 yıl hizmeti bulunan, en az 240 saatlik Başöğretmenlik Eğitim Programını tamamlamış, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almamış ve yazılı sınavdan başarılı olmuş öğretmenler ise Başöğretmen Öğretmen unvanı almaya hak kazanmaktadır. Lisansüstü eğitimini tamamlayan öğretmenler uzman öğretmenler için zorunlu olan sınavdan, doktora eğitimini tamamlamış uzman öğretmenler ise başöğretmenler için zorunlu olan yazılı sınavdan muafırlar (Resmî Gazete, 2022). Öğretmenlerin resmi emeklilik yaşı ise altmış beştir. (Avrupa Komisyonu, 2015).

İspanya'da, Türkiye'de uygulanan rekabetçi sınava benzer şekilde öğretmenlerin alan veya uzmanlık bilgisi, öğretme becerileri ve öğretme yeteneklerinin değerlendirildiği bir sınav aşaması vardır. Bunu, öğretmen adayının eğitim geçmişinin ve önceki öğretim deneyiminin değerlendirildiği liyakate dayalı seçim aşaması izler. İspanya'daki bazı eyaletler de aday öğretmenler ilave olarak belirli bir dil becerilerini de göstermek zorundadır (Eurydice, 2018). Öğretmen olarak atanacaklarda aranacak gerekli şartlar: Alanıyla ilgili gerekli diplomaya sahip olmak (Yurt dışında elde edilen diplomalara İspanya Devleti'nin onay vermiş olması gerekir), öğretmenlik uygulamasıyla bağdaşmayan fiziksel veya zihinsel bir sağlık sorunu olmamak, herhangi bir cinsel suçtan sabıkası olmamak ve İspanyol uyruğuna sahip olmayan adaylar için İspanyol dilini yeterli düzeyde bildiğini kanıtlayan belgeye sahip olmaları şeklindedir (Eurydice, 2023a). İspanya'da da aday öğretmenlik uygulaması olup bu süre özerk bölgelerin uygulamalarına göre 3 ay ile 12 ay arasında değişmektedir. Göreve yeni başlayan öğretmenler için mentorluk uygulaması zorunlu olup aktif bir şekilde uygulanmaktadır. Ayrıca öğretmenler memur statüsünde istihdam edilmekte olup düz kariyer sistemi bulunmaktadır. Öğretmenlerin resmi emeklilik yaşı Türkiye'deki olduğu gibi altmış beştir (Avrupa Komisyonu, 2015).

Tablo 5. Türkiye ve İspanya’da öğretmen adaylarının atanma ve mesleki kariyer süreci.

	Türkiye	İspanya
Girilmesi Gereken Sınavlar	<ul style="list-style-type: none"> Adaylar ilk aşamada 3 oturumdan oluşan rekabetçi bir sınav olan KPSS sınavına girmek zorundadır. <ol style="list-style-type: none"> Oturum: Genel Yetenek-Genel Kültür Testi (120 Soru) Oturum: Eğitim Bilimleri Testi (80 Soru) Oturum: Öğretmenlik Alan Bilgisi Testinden (75 Soru) oluşmaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> İspanya’da öğretmenlerin alan veya uzmanlık bilgisi, öğretme becerileri ve öğretme yeteneklerinin değerlendirildiği bir sınav aşaması vardır. Bu sınavın ardından adayın eğitim geçmişini ve önceki öğretim deneyimini değerlendiren liyakate dayalı bir seçim aşaması
Kabul Şartları	<ul style="list-style-type: none"> Türk vatandaşı olmak 18 yaşını doldurmuş olmak Gerekli öğrenim şartlarını sağlamak Kamu haklarından mahrum bulunmamak, Askerlik durumu itibariyle; <ol style="list-style-type: none"> Askerlikle ilgisi bulunmamak, Askerlik çağına gelmemiş bulunmak, Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak, 	<ul style="list-style-type: none"> Alanıyla ilgili gerekli diplomaya sahip olmak (Yurt dışında elde edilen diplomalara İspanya Devleti’nin onay vermiş olması gerekir) Öğretmenlik uygulamasıyla bağdaşmayan fiziksel veya zihinsel bir sağlık sorunu olmamak Herhangi bir cinsel suçtan sabıkası olmamak İspanyol uyruğuna sahip olmayan adaylar için İspanyol dilini yeterli
Resmi Emeklilik Yaşı	65 yaş	65 yaş
Adaylık Süreci	<ul style="list-style-type: none"> 1 yıldan az 2 yıldan fazla olamaz 	<ul style="list-style-type: none"> Özerk Bölgelere göre bu süre 3-12 ay arasında değişmektedir.
Akıl Hocalığı (Mentörlük)	<ul style="list-style-type: none"> Zorunludur 	<ul style="list-style-type: none"> Zorunludur
İstihdam Şekli	<ul style="list-style-type: none"> Sözleşmeli (4 yıl sürer) Sonraki süreçte kadrolu öğretmen olunur 	<ul style="list-style-type: none"> Memur Statüsünde istihdam edilir

<p>Kariyer Sistemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Çok seviyeli kariyer olan “Öğretmenlik Basamakları” Kariyer sistemi bulunmaktadır. • 10 yıl öğretmenlik hizmetinde bulunanlar ve diğer gerekli şartları yerine getiren öğretmenler Uzman Öğretmen, • Uzman öğretmenlikte 10 yıl 	<ul style="list-style-type: none"> • Düz Kariyer Sistemi
-------------------------------	---	---

Kaynak: Avrupa Komisyonu, 2015; Çelik & Bozgeyikli, 2019; Eurydice, 2018; Eurydice, 2023a; Mevzuat, 1982; PEGEM, 2023; Resmi Gazete, 2016; Resmi Gazete, 2022.

Tablo 5 incelendiğinde her iki ülkenin öğretmen adayları öğretmen olabilmek için rekabetçi bir sınav ve mülakat aşamasından geçmektedir. Türkiye’de aday öğretmenlik süreci 1-2 yıl içinde gerçekleşirken İspanya’da aday öğretmenlik süreci Özerk Bölgelerin uygulamasına göre 3 ay ile 12 ay arasında değişmektedir. Her iki ülkede de aday öğretmenler için mentorluk uygulaması zorunludur. Türkiye’de öğretmenler için Uzman Öğretmen, Başöğretmen unvanlarını içeren “Öğretmenlik Kariyer Basamakları” sistemi varken İspanya’da düz bir kariyer sistemi vardır. Her iki ülkenin resmi emeklilik yaşı ise 65 olarak belirlenmiştir.

5. Öğretmenin Mesleki Gelişimi

Türkiye’de öğretmenlerin yetiştirilmesi ve mesleki gelişimlerinin sağlanmasından sorumlu organ/birim Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü’dür (ÖYGM). ÖYGM, öğretmenlerin kişisel ve mesleki niteliklerinin gelişimlerini sağlamak amacıyla hizmet içi eğitim planı ve programları hazırlamakla görevlidir (Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018). ÖYGM, hizmet içi eğitim programlarının performansını artırmak amacıyla standart hizmet içi eğitim programları hazırlamıştır. ÖYGM’nin hazırladığı standart eğitim programı: Kişisel gelişim, öğretmen eğitimi, yönetim ve kurumsal eğitimler ve özel nitelikli eğitim olmak üzere dört ana alandan oluşmaktadır (ÖYGM, 2019). Standart eğitim programları aracılığı ile hizmet içi öğretmen eğitiminde belirli bir düzeyde kalite oluşturulmaya çalışılmaktadır. Böylelikle hizmet içi eğitim faaliyetlerin verimliliğini ve etkinliğini artırmak amaçlanmaktadır (Kaya, 2020). 2022 yılından itibaren ise öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla bünyesinde çeşitli eğitimlerin yer aldığı Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) platformu kurulmuştur (Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü [YEĞİTEK], 2022). Bu platform aracılığıyla öğretmenler dilediği alan ve konu ile ilgili çevrimiçi olarak eğitim alabilirler. Ayrıca öğretmenler eğitim-öğretimin birinci yarıyıl ve ikinci yarıyıl sonunda ÖBA üzerinden açılan seminer videolarından en az bir tanesini izlemeleri halinde ek ders ücreti almaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı’nun öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla uygulamaya koyduğu çalışmalardan bir diğeri ise Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformudur (Alabay, 2015). Benzerlerinden farklı olarak öğretmenler bu platformda dijital içerikleri kendileri üretebilmekte ve

eğitim faaliyetlerinin içerisine yenilenebilir biçimde desteğini sürdürmeye devam etmektedir (Arslan, 2016). EBA bünyesinde yer alan e-içerikler kendi alanında uzman kişiler aracılığıyla üretilmekte, Türkiye’de ve dünyada dijital yayıncılık alanında önde gelen şirketlerin sağladığı içerikler ve öğretmenlerin yaptığı paylaşımlarla EBA, gün geçtikçe büyüyen ve içeriği zenginleşen bir platform haline gelmektedir (EBA, 2019). Yapılan çalışmalar da öğretmenlerin bu platforma yönelik algılarının olumlu olduğunu göstermektedir (Arslan, 2019; Fidan, Erbasan & Kolsuz, 2016; Karasu, 2018; Tutar, 2015).

Bu platformların yanı sıra öğretmenlerin matematik alanındaki gelişmelerini desteklemek amacıyla MatemaTik, öğretmenlerin teknoloji destekli yabancı dil öğretimini teşvik etmek ve İngilizce dilini doğru ve etkili bir biçimde kullanımlarını sağlamak amacıyla DİYALEKT, onları dijital okuryazarlık, dijital güvenlik, yazılım ve dijital ürün tasarımı konusunda desteklemek amacıyla Dijital Teknolojiler, Türk klasiklerinden dünya klasiklerine kadar birçok kitabı sanal olarak okumalarına imkan tanıyan Öğretmen Kitaplığı gibi birçok platform ve uygulama da öğretmenlerin mesleki gelişmelerine yardımcı olmaktadır (EBA, 2023; MEB, 2019). Türkiye’de görev yapan öğretmenlerin mesleki gelişmelerine desteklemek amacıyla sunulan hizmet içi eğitim ve kurslar hem yüz yüze hem de uzaktan (online) yapılabilmektedir. Düzenlenen hizmet içi eğitimler; ülke genelinde merkezi olarak, il içerisinde milli eğitim müdürlükleri eliyle yerel şekilde ya da okullar tarafından üç farklı şekilde planlanabilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2015). Öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetlerine katılım oranı ise %93,6 olarak tespit edilmiştir (OECD, 2019).

İspanya’da ise öğretmenlerin mesleki gelişiminin genel hatları Milli Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (Ministerio de Educación y Formación Profesional-MEFP) ve Ulusal Eğitim Teknolojileri ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü (El Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y de Formación del Profesorado-INTEF) aracılığıyla belirlenir. Ayrıca MEFP devlet düzeyinde hizmet içi eğitim sunmakta ve bu amaçla diğer kurumlarla (üniversite bölümleri, eğitim enstitüleri, meslek odaları, sendikalar) eğitim reformu hareketleri ile ilgili anlaşmalar yapmaktadır. MEFP tarafından kurulan INTEF, öğretmenler için yılda iki kez çevrimiçi kurslar, yazın yüz yüze kurslar, seminerler, konferanslar, yerinde eğitim kursları ve Avrupa ülkeleri ile öğretmen hareketliliği programları gibi eğitim programlarının yanı sıra dijital yeterlilik, kapsayıcı öğretim, sorgulamaya dayalı öğrenme, teknoloji, problem çözme, müfredatlar arası entegrasyon üzerine farklı disiplin ve seviyelere yönelik çeşitli çevrimiçi kurslar düzenler (Eurydice, 2023b). İspanya’da öğretmenlere yönelik, aldığı hizmet içi eğitim ve kurslara ilişkin “Insignias INTEF Açık Sırt Çantası Rozetleri” sistemi bulunmaktadır. Bu rozetler bir anlamda öğretmenlerin kurslara ilişkin açık dijital mikro kimlikleridir. INTEF Rozetleri kişisel olup sisteme erişim şifrelidir. Öğretmenler dilerlerse rozetlerini sosyal medyada paylaşabilirler. (El Instituto Nacional de Tecnologías Educativas y de Formación del Profesorado [INTEF], 2023). Öğretmenler böylelikle aldığı tüm hizmet içi eğitimleri görüntüleyebilir, aldığı rozet aracılığıyla mesleki gelişimini ve ilerlemesini takip edebilir. Ayrıca dijital rozet sistemi, öğretmenleri bir sonraki hedefe ulaşmak için güdüleyerek daha fazla hizmet içi eğitim ve kurs almalarına yardımcı olmakta ve bu rozetlerin sosyal medyada paylaşılması bir anlamda meslektaşlarının da mesleki gelişmelerini teşvik etmektedir.

İspanya Eğitim, Kültür ve Spor Bakanlığı (Spain Ministry of Education, Culture and Sport-MECD), öğretmenlerin deneyimlerini ve eğitim içeriklerini meslektaşlarıyla paylaşmaları, tartışmaları ve yaymaları için profesyonel bir sosyal ağ olan "Procomún"u da kurmuştur (European Commission, 2015). Öğretmenler için devam eden mesleki gelişim, eğitimin kalitesini arttırmak için Avrupa stratejisinin kalbinde yer almaktadır. Mayıs 2014 de Eğitim, Gençlik ve Spor Konseyi kararları; yüksek kalitede mesleki gelişim sağlanmasının, öğretmenlerin günümüz sınıflarında etkili olmalarını gerektiren ilgili yeterliklere sahip olmalarını sağlamak için çok önemli olduğunu vurgulamaktadır. İspanya'da eğitim yeniliği ve araştırma faaliyeti ile ilgili mesleki gelişim sürecinde, öğretmenler bir yıla kadar ücretli çalışma izni de alabilmektedir (Avrupa Komisyonu, 2015). Procomun'un yanı sıra öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlayan platformlardan biri de Prest Gara'dır. Öğrenme ve eğitim inovasyonu sloganıyla yola çıkan bu platform aracılığıyla öğretmenler kendisine sunulan hizmet içi eğitimlerden dilediğini seçebilir. Ayrıca kendisi de sistem üzerinden başvurarak farklı bir kurs talebinde bulunabilir (Prest Gara, 2023).

Matematik ve geometri alanlarında bir dizi kaynak ve materyalin sunulduğu MatesGG, kişisel bilgi ve dijital hakların korunmasına yardımcı olan bilgiler sunan Aseguratic, öğretmenler için sınıfta dijital yenilikler hakkında oluşturulan sanal bir makale kitaplığı olan Observatorio de Tecnologia Educativa, öğretmenlerin eğitim alanında uzmanlarla sanal bir şekilde canlı olarak sohbet ettiği EDUcharlas, dijital eğitim ve işbirliğine destek olan Conectatic gibi bir dizi platform ve uygulama da öğretmenlerin mesleki gelişimine katkıda bulunmaktadır (INTEF Platformu, 2023). İspanya'da öğretmenler için sunulan hizmet içi eğitimlerin, dijitalleşmeyi ve yenilikleri takip edip bunlara uyum sağlama odaklı olduğu görülmektedir.

İspanya'da öğretmenler, resmi olarak kabul edilen faaliyetlerde asgari sayıda hizmet içi eğitim saatini tamamlamaları koşuluyla en az beş veya altı yıllık öğretmenlik deneyiminden sonra kamuya açık rekabetçi sınavlarda başarılı olmaları halinde ek ücret alır (Eurydice, 2019). Bölgesel eğitim yetkilileri, kendi yetki alanlarındaki öğretmenlerin ihtiyaçlarına bağlı olarak sürekli mesleki gelişim programları için kendi öncelik yönergelerini belirlemekte özgürdür. Öte yandan Türkiye'de mesleki gelişim planı isteğe bağlı iken İspanya'da resmi mesleki gelişim planı zorunludur ve okulda mesleki gelişim faaliyetlerini koordine etmek için atanan belirli bir öğretmen vardır (European Commission, 2018). Ülkede, öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetlerine katılım oranı %91,8 olarak gerçekleşmiştir (OECD, 2019).

Tablo 6. Türkiye ve İspanya’da öğretmenlerin mesleki gelişimi

		Türkiye	İspanya
Hizmet İçi Eğitimlere İlişkin Bilgiler	Sorumlu Birim	<ul style="list-style-type: none"> Hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesinden, öğretmenlerin yetiştirilmesi ve mesleki gelişimlerinin sağlanmasından sorumlu birim Öğretmen Yetiştirme 	<ul style="list-style-type: none"> Hizmet içi eğitimlerin genel hatları Milli Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEFP) ve Ulusal Eğitim Teknolojileri ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü
	Kim Belirler	<ul style="list-style-type: none"> Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ÖYGM Yerel Yetkililer (İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri) Okullar 	<ul style="list-style-type: none"> Milli Eğitim ve Mesleki Eğitim Bakanlığı (MEFP) ve Ulusal Eğitim Teknolojileri ve Öğretmen Yetiştirme Enstitüsü (INTEF) Yerel yetkililer
	Öğretmenlerin Katılma Durumu	<ul style="list-style-type: none"> İsteğe Bağlı 	<ul style="list-style-type: none"> Zorunlu Okulda mesleki gelişim faaliyetlerini koordine etmek için atanan belirli bir
	Öğretmene Sağladığı Maddi Avantaj	<ul style="list-style-type: none"> Seminer dönemlerinde ek derse katkı sağlar 	<ul style="list-style-type: none"> Terfi ilerlemesi ve maaş artışı için gereklidir. Hizmet puanına katkı sağlar.
	Katılım Oranı	% 93,6	% 91,8
	Eğitim Platformları ve Uygulamalar	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim Bilişim Ağı (EBA) Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) Matematik Platformu Dijital Teknolojiler Öğretmen Kitaplığı Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulama Platformu (METUP) İngilizce Dijital Eğitim 	<ul style="list-style-type: none"> Procomun Aseguratic MatesGG Insignias INTEF Observatorio de Tecnologia Educativa EDUcharlas La aventura de aprender Cedec Conectatic

Kaynak: Alabay, 2015; Avrupa Komisyonu, 2015; Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, 2018; EBA, 2023; European Comission, 2015; European Commission, 2018; Eurydice, 2023b; INTEF Platformu, 2023; MEB, 2019; OECD, 2019; METUP, 2023, Prest Gara, 2023; YEĞİTEK, 2022.

Tablo 6 incelendiğinde hizmet içi eğitimlerin planlanmasının genel olarak Milli Eğitim Bakanlıkları eliyle yürütüldüğü görülmektedir. Türkiye ve İspanya’da hizmet içi eğitimlerini bakanlık, yerel yetkililer ve okullar belirlerken İspanya’da ayrıca öğretmenler bireysel olarak da eğitim talebinde

bulunabilmektedir. Türkiye’de hizmet içi eğitimler isteğe bağlı olup sadece seminer döneminde ek derse katkı sağlarken İspanya’da hizmet içi eğitimler zorunlu olup terfi ilerlemesi ve maaş artışı için gereklidir ve hizmet puanına katkı sağlar. Her iki ülke de öğretmenlerin mesleki gelişimi amacıyla birçok platform kurulmuş olup platformların ortak özellikleri olarak matematik, dijitalleşme ve yenilikleri takip etme odaklı olmalarını söyleyebiliriz.

6. Öğretmenlik Mesleğinin Saygınlığı

Türkiye’de 2016 yılında 3034 öğretmenle gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin yaklaşık %75’i yaptığı işin değerinin yeterince anlaşılmadığını belirtmiş ve mesleğin toplumsal saygınlığından yeterince memnun olmadıklarını ifade etmiştir (Yurdakul vd., 2016). Yapılan birçok araştırmada öğretmenlerin toplumsal statülerinin, toplumsal saygınlığının azaldığı ve okuldaki öğretmen itibarının olumsuz olduğu tespit edilmiştir (Ertan Kantos, 2021; Kıran vd., 2019; Polat vd., 2015; Sunar, 2020; Ünsal & Bağçeci, 2016). Türkiye’de öğretmenlik mesleğinin saygınlığını artırmaya yönelik ise ulusal ya da yerel düzeyde gerçekleştirilen herhangi bir kampanya bulunmaktadır (Avrupa Komisyonu, 2015).

İspanya’da ise öğretmenlerin sadece % 8.5’i toplum tarafından mesleklerine olumlu bir şekilde bakıldığına inanıyor. Bu durum İspanya’yı, öğretmenlerin kendi mesleki saygınlığını algılama oranı olarak en düşük yüzdeye sahip olan ülkelere biri konumuna getirmektedir. Bu nedenle İspanya’da, Özerk Bölgelerde öğretmenliğin saygınlığını artırmaya yönelik kampanyalar yapılmıştır. Örneğin, 2010 yılında, Madrid Özerk Bölgesi "Haydi öğretmenlerimize saygı duyalım ve destekleyelim" sloganıyla beş haftalık bir medya kampanyası yürütürken Endülüs Bölgesi de "Herkesin arkasında bir zamanlar bir öğretmen vardı" sloganıyla 2011 yılında bir kampanya yürütmüştür. 2014 yılına gelindiğinde Bask Bölgesi "Ben bir öğretmenim" adıyla benzer bir kampanya tasarlamıştır (Avrupa Komisyonu, 2015).

Tablo 7. Türkiye ve İspanya’da öğretmenlik mesleğinin saygınlığı

	Türkiye	İspanya
Öğretmenlerin Mesleklerinin Saygınlığına Bakış Açısı	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerin yaklaşık %75’i yaptığı işin değerinin yeterince anlaşılmadığını düşünmektedir 	<ul style="list-style-type: none"> Öğretmenlerin % 91.5’i toplum tarafından mesleklerine olumsuz bir şekilde bakıldığına inanıyor
Öğretmenin Saygınlığını Artırmaya Yönelik Yürütülen Kampanyalar	<ul style="list-style-type: none"> Ulusal ve yerel düzeyde düzenlenmiş bir kampanya bulunmamaktadır 	<ul style="list-style-type: none"> Haydi Öğretmenlerimize Saygı Duyalım ve Destekleyelim Herkesin Arkasında Bir Zamanlar Bir Öğretmen Vardı Ben Bir Öğretmenim

Kaynak: Avrupa Komisyonu, 2015; Yurdakul vd., 2016.

Tablo 7 incelendiğinde Türkiye ve İspanya’da öğretmenler, toplum tarafından mesleklerine duyulan saygınlığın oldukça düşük olduğunu düşünmektedir. Bu konuda öğretmenlerin saygınlığını

artırmak amacıyla İspanya'da çeşitli kampanyalar yürütülürken Türkiye'de bu yönde yürütülen herhangi bir kampanyaya rastlanmamıştır.

8. Öğretmen İhtiyacı ve Öğretmen Profili

Ülkelerin öğretmen ihtiyacı göz önüne alındığında European Commission (2021) raporuna göre Türkiye'de öğretmen fazlalığı varken İspanya'da bazı branşlarda öğretmen fazlalığı bazı branşlarda öğretmen açığı vardır. Aynı araştırmanın bir diğer sonucuna göre öğretmenlerin yaş dağılımına baktığımızda ise İspanya'nın yaşlı öğretmen nüfusu dikkat çekmektedir. İspanya'da 50 yaş altı öğretmenlerin oranı %63,6 iken Türkiye'de bu oran %93,7'ye yükselmektedir. Türkiye'de 50 yaş üzeri öğretmenlerin oranı sadece %6,3 iken İspanya'da aynı yaş grubunda bu oran %36,4'e yükselmektedir. (OECD, 2018). Öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımına baktığımızda Türkiye'de kadın öğretmenlerin oranı ilkokulda %64, ortaokulda %58, ortaöğretimde ise %51'dir. İspanya'da kadın öğretmenlerin oranı ilkokulda %77, ortaokulda %61, ortaöğretimde ise %56 olarak hesaplanmıştır (Yurdakul & Şahin, 2022).

Tablo 8. Türkiye ve İspanya'da öğretmen ihtiyacı ve öğretmen profili.

		Türkiye			İspanya		
Öğretmen İhtiyacı		• Öğretmen fazlalığı vardır			• Bazı alanlarda öğretmen fazlalığı varken bazı alanlarda öğretmen ihtiyacı vardır		
Öğretmenlerin Yaşa Göre Dağılımı	50 yaş altı	% 93,7			% 63,6		
	50 yaş ve üzeri	% 6,3			% 36,4		
Kurum Türü		İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim	İlkokul	Ortaokul	Ortaöğretim
Cinsiyete Göre Öğretmen Oranları	Erkek	% 36	% 42	% 49	% 23	% 39	% 44
	Kadın	% 64	% 58	% 51	% 77	% 61	% 56

Kaynak: European Commission, 2021; OECD, 2018; Yurdakul & Şahin, 2022.

Tablo 8 incelendiğinde Türkiye'de öğretmen fazlalığı varken, İspanya'da bazı branşlarda öğretmen fazlalığı bazı branşlarda öğretmen açığı olduğu görülmektedir. Her iki ülkede de tüm öğrenim kademelerinde kadın öğretmen oranı erkek öğretmen oranından yüksek olup kadınlar lehine olan bu durum İspanya'da daha belirgindir. Türkiye'de 50 yaş üstü öğretmen nüfusu %6,3 ile oldukça düşük olup İspanya'da bu oran %36,4 olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç, Tartışmalar ve Öneriler

Elde edilen bulgular incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkiye ve İspanya'da öğretmenliğin ilk aşaması olan üniversite eğitimi için öğrenciler genel kültür-genel yetenek ve seçecekleri branşa ilişkin birden fazla oturumdan oluşan rekabetçi bir sınava girmek zorundadır. Ayrıca her iki ülkede de adayların üniversiteye giriş için toplam puanı hesaplanırken ortaöğretim mezuniyet ortalamaları da dikkate alınır. İlgili literatür incelendiğinde, Hong Kong ve Japonya'da da öğretmen adaylarının rekabetçi sınava girme zorunluluğu bulunmaktadır (Wang et al., 2003; Yasuyuki, 2004). Singapur, Finlandiya ve İngiltere'de ise öğretmen adaylarının üniversiteye seçiminde rekabetçi bir sınavın yanında adaylara mülakat sistemi de uygulanmaktadır (Özerbaş & Safi, 2022).

• Öğretmen adaylarının üniversite eğitimine ilişkin sonuçlara baktığımızda Türkiye ve İspanya'da okul öncesi ve İlkokul öğretmenleri eğitim fakültelerinde 4 yıl süren ve toplam 240 AKTS içeren bir eğitim almaktadır. Ayrıca bu branştaki öğrenciler eş zamanlı model ile yetiştirilip lisans diploması ile mezun olmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde Avustralya, Şili, Macaristan, Lüksemburg, Meksika, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, İskoçya ve Amerika Birleşik Devletleri gibi birçok ülkede de okul öncesi ve sınıf öğretmenleri lisans diploması ile mezun olurken Fransa, Birleşik Krallık, İzlanda ve İtalya'da ise bu alandaki öğretmenler yüksek lisans derecesi ile mezun olmaktadır (Çelik & Bozgeyikli, 2019; OECD, 2014).

• Türkiye'de ortaokul ve lise öğretmenleri okul öncesi ve ilkökul öğretmenleri gibi eğitim fakültelerinde, eş zamanlı model ile 4 yıl süren ve toplam 240 AKTS içeren bir eğitim alıp lisans diploması ile mezun olmaktadır. Fakat İspanya'da ortaokul ve lise öğretmenleri eğitim fakültelerinde eğitim görmemektedir. Ardışık model ile yetişip 1 yıl süren 60 AKTS'lik formasyon dersleri olarak toplamda 5 yıl ve 300 AKTS içeren bir eğitimden geçmektedir ve yüksek lisans diploması ile mezun olmaktadır.

• Her iki ülkede üniversite eğitimini tamamlayan öğretmen adayları öğretmen olabilmek için ilk aşamada rekabetçi bir sınava girmeleri gerekmektedir. Bu aşamada başarılı olan adaylar 2. aşamada mülakata çağrılır. Başarılı olunması ve ihtiyaç duyulan kontenjan sıralamasına girilmesi halinde öğretmenliğe hak kazanılmış olur. Benzer şekilde Fransa, İtalya, Arnavutluk, Lüksemburg (Çelik & Bozgeyikli, 2019), Singapur, Japonya, Güney Kore de öğretmen adayları mezun olduktan sonra rekabetçi bir sınavı başarıyla geçmek zorundadır (National Center on Education and the Economy [NCEE], 2021). Portekiz, Norveç, Finlandiya, Bulgaristan, Yunanistan, İsviçre ve Hollanda da ise öğretmen olabilmek için üniversiteden başarıyla mezun olmak tek şarttır (European Commission, 2018).

• Mesleğe kabul şartlarında ise Türkiye ve İspanya'da genel olarak mesleği yapmaya engel olabilecek herhangi bir sağlık engeli olmaması şartı aranmaktadır. Her iki ülkede de yurt dışında mezun olmuş adaylar için diploma denkliği aranmaktadır. Türkiye'de öğretmenlik yapabilmek için Türk vatandaşı olmak şartken İspanya'da öğretmen olabilmek İspanyol vatandaşı olmak gibi bir şart bulunmamaktadır.

• Türkiye'de öğretmenler ilk etapta 4 yıl süren sözleşmeli statüsünde öğretmenliğe başlayıp sonra kadroya geçmekte iken İspanya'da öğretmenler doğrudan memur statüsünde göreve başlarlar. Türkiye'deki öğretmenlerin adaylık süreci en az 1 en çok 2 yıl sürerken İspanya'da bu süre Özerk Bölgelere göre değişiklik göstermekte olup 3 ay ile 12 ay arasında değişmektedir. Almanya ve İsviçre'de

aday öğretmenlik süreci Türkiye'deki gibi 12-24 ay sürerken Avrupa'nın; İngiltere, Kuzey İrlanda, İskoçya, Fransa, Portekiz, Romanya, Sırbistan, Estonya, Bosna Hersek, Slovakya, Karadağ gibi birçok ülkesinde bu süre 12 ay olarak belirlenmiştir (European Commission, 2018).

- Her iki ülkede öğretmenlerin resmi emeklilik yaşı 65 olarak belirlenmiştir. Almanya, Belçika, Danimarka, Hollanda, Avusturya, İrlanda, Yunanistan ve İskoçya'da da resmi emeklilik yaşı 65 olarak belirlenmişken en yüksek resmi emeklilik yaşı ise Norveç'te 70 yaş olarak düzenlenmiştir (Avrupa Komisyonu, 2015).

- Türkiye'de görev yapan öğretmenler için çok seviyeli kariyer olan "Öğretmenlik Kariyer Basamakları" sistemi bulunurken İspanya'da ise düz kariyer sistemi bulunmaktadır. Literatür incelendiğinde Fransa, İngiltere, Galler, Slovakya, Slovenya İsveç, Sırbistan, Karadağ, Polonya, Macaristan (European Commission, 2018), Kanada, Güney Kore, Japonya ve Hong Kong'ta (NCEE, 2021) çok seviyeli kariyer yapısı bulunurken Portekiz, İtalya, Almanya, Hollanda, Norveç, Finlandiya, İsviçre, Belçika, Danimarka, Yunanistan, Avusturya, İzlanda ve Kuzey İrlanda'da düz kariyer sistemi vardır (European Commission, 2018).

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine yönelik çalışmalardan sorumlu olan birimin ülkelerin Milli Eğitim Bakanlıkları olduğu görülmektedir. Türkiye ve İspanya'da hizmet içi eğitimi faaliyetlerini merkezi yetkililer, yerel yetkililer ve okullar düzenleyebilmektedir. İspanya'da ayrıca öğretmenlerde hizmet içi eğitim faaliyetlerini belirleme de söz sahibidir. Avrupa Komisyon (2015) raporu incelendiğinde Fransa, İtalya, Hırvatistan, Norveç, Avusturya ve Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nde hizmet içi eğitim faaliyetlerini belirlemede Türkiye'deki gibi merkezi yetkililer, yerel yetkililer ve okullar söz sahibidir. Portekiz, Bulgaristan, Romanya, Slovenya, Estonya, İrlanda, Malta, Sırbistan, Lihtenştayn ve Karadağ'da İspanya'da olduğu gibi öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetlerini belirlemede merkezi yetkililer, yerel yetkililer ve okulların yanı sıra öğretmenlerde bireysel olarak etkilidir. İngiltere, Belçika, Galler Letonya, Kuzey İrlanda, İzlanda ve Macaristan 'da ise hizmet içi eğitimleri belirlemede merkezi yetkililer söz sahibi olmayıp eğitimler yerel yetkililer, okullar ve öğretmenler tarafından belirlenir.

- Türkiye'de hizmet içi eğitimlere katılım isteğe bağlıdır ve maddi olarak seminer dönemlerinde öğretmenin ek dersine katkı sağlarken İspanya'da hizmet içi eğitimler zorunludur ve öğretmenin terfi ve maaş artışı için gereklidir. Ayrıca İspanya'daki hizmet içi eğitimler öğretmenin hizmet puanına katkı sağlarken okullarda öğretmenlerin mesleki gelişim faaliyetlerini koordine eden bir öğretmende bulunmaktadır. Türkiye'de hizmet içi eğitimler isteğe bağlı olsa da öğretmenlerin bu eğitimlere katılım oranı % 93,6 iken İspanya'da bu oran % 91,8 olarak hesaplanmıştır. Bir başka deyişle hizmet içi eğitimlerin zorunlu olup olmaması öğretmenlerin katılım düzeyine etki etmemektedir. Ayrıca her iki ülkedeki öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılım oranı OECD ortalaması olan % 94,5'in altındadır. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılım oranının en yüksek olduğu ülkeler Litvanya (99,4), Şangay (99,3), Avustralya (99,3) olurken en düşük oran ise Fransa (82,6), Suudi Arabistan (86,1) ve Şili (86,9) de gerçekleşmiştir (OECD, 2019).

- Öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla Türkiye ve İspanya'da Milli Eğitim Bakanlıkları aracılığıyla birçok farklı platform ve uygulamanın hayata geçirildiği görülmektedir.

Ülkelerdeki bu platform ve uygulamaların ortak noktası olarak matematik, dijitalleşme ve yenilikleri takip etme konuları ön plana çıkmaktadır.

• Ülkelerdeki öğretmenlik mesleğinin saygınlığına baktığımızda Türkiye ve İspanya'da öğretmenler, toplum tarafından mesleklerine duyulan saygınlığın oldukça düşük olduğunu düşünmektedir. Bu nedenle İspanya'da öğretmenlik mesleğinin saygınlığını artırmaya yönelik ulusal ve yerel düzeyde birçok kampanya yürütülürken Türkiye'de bu amaçla düzenlenen herhangi bir kampanyaya rastlanmamıştır.

• Ülkelerin öğretmen ihtiyacına baktığımızda Türkiye'de öğretmen fazlalığı varken İspanya'da bazı branşlarda öğretmen fazlalığı bazı branşlarda öğretmen açığı bulunmaktadır. European Commission (2021) raporuna baktığımızda da Kuzey İrlanda ve Güney Kıbrıs'ta öğretmen fazlalığı varken İtalya, Portekiz, Yunanistan, Litvanya ve Lihtenştayn'ın İspanya'da olduğu gibi bazı branşlarda öğretmen açığı bazı branşlarda öğretmen fazlalığı vardır. Diğer yandan İngiltere, Almanya, Fransa, Hırvatistan, Belçika, Romanya, Çekya, Hollanda, Macaristan, Estonya gibi birçok ülkede öğretmen açığı bulunmaktadır.

• Öğretmen profiline göz attığımızda ise her iki ülkede de tüm kademelerde kadın öğretmenlerin oranı erkek öğretmenlerin oranından daha yüksektir. Türkiye'nin 50 yaş altı öğretmenlerin oranı % 93,7 olup öğretmen nüfusunun genç olduğunu söyleyebiliriz. İspanya'da ise 50 yaş ve üzeri öğretmenlerin oranı %36,4 olup bir anlamda ülkenin yaşlı öğretmen nüfusu dikkat çekmektedir.

Türkiye ve İspanya'nın öğretmen yetiştirme sisteminin karşılaştırıldığı bu çalışmanın sonuçları ışığında ülkemizin öğretmen yetiştirme sistemine yönelik şu öneriler sunulmuştur:

• Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin İspanya'da olduğu gibi hizmet içi eğitimlerden ilave olarak hizmet puanı alması ve maaş artışı elde etmesi sağlanabilir.

• Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin, alanında uzman olan kişilerden çevrimiçi olarak eğitim alması sağlanabilir.

• Öğretmen adaylarının üniversiteden yüksek lisans derecesiyle mezun olmasını sağlayacak yeni bir program düzenlenebilir.

• Türkiye'de görev yapan öğretmenlerin bireysel olarak hizmet içi eğitim talebinde bulunabilmesine imkân tanınabilir.

• Okullarda, hizmet içi eğitimleri ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerini koordine edecek öğretmen ataması yapılabilir.

• Türkiye'de öğretmenlerin mesleki saygınlığını artıracak kampanyalar ve düzenlemeler hayata geçirilebilir.

Etik Kurul İzni

Bu makale etik kurul izni gerektiren bir çalışma grubunda yer almamaktadır.

Kaynakça

- Academy Universal. (2023, 5 Mayıs). *İspanya'da Üniversite Eğitimi Almanın Genel Şartları Nelerdir?* <http://www.academyuniversal.com/ispanya-da-universite-egitimi-almanin-genel-sartlari-nelerdir>
- Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA (Eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma* (Publication No. 407060) [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi] İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı İşletme Yönetimi Bilim Dalı
- Altıntaş, G., & Yeşiltepe, M. (2016). Karşılaştırmalı öğretmen yetiştirme. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED), INOVED Özel Sayı*, 225-250.
- Arslan, E. (2019). *Eğitim bilişim ağına ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri* (Yüksek lisans tezi). Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Arslan, Z. (2016). *Eğitim bilişim ağındaki matematik dersi içeriğine ilişkin öğretmen görüşleri Trabzon ili örneği* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi.
- Avrupa Komisyonu (2015). *Eurydice 2015. Avrupa'da öğretmenlik mesleği: Uygulamalar, algılar ve Politikalar. Eurydice raporu*. Avrupa Birliği Yayınlar Ofisi.
- Carpeño, E. R., & Mekochi, Y. (2015). Initial teacher education in Japan and Spain. A comparative study. /Formación inicial del profesorado en Japón y España. Un estudio comparado. *Revista Española de Educación Comparada*, (25), 101. <https://doi.org/10.5944/reec.25.2015.14786>
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Pearson.
- Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (2018, 10 Temmuz). Resmî Gazete. (Sayı: 30474). <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.1.pdf>.
- Çelik, Z. ve Bozgeyikli, H. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de öğretmen yetiştirme, istihdam ve mesleki gelişim politikaları* (Odak Analiz No. 2). EBSAM.
- D'atia, O. and Mosquera-Gende, I. (2015). La formación del profesorado de educación secundaria en Italia y en España. *Revista de Estudios e Investigación en Psicología y Educación, Extra*(6), 007-011. <https://doi.org/10.17979/reipe.2015.0.06.96>
- EBA. (2019, 10 Mayıs). *EBA hakkında*. <http://www.eba.gov.tr/hakkimizda>
- EBA. (2023, 3 Haziran). *Genel Müdürlüğümüz Tarafından Geliştirilen Eğitim Platformları*. <http://yegitek.meb.gov.tr/www/genel-mudurlugumuz-tarafindan-gelistirilen-egitim-platformlari/icerik/3418>
- Ertan Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *e- Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 682-703. <https://doi.org/10.30900/kafkasegt.983200>
- ETO. (t.y.). *İspanya ülke bülteni*. <https://www.etonet.org.tr/uploads/UlkeRaporlari/ispanya.pdf>

- European Commission. (2015, 16 Mayıs) Shaping career-long perspectives on teaching A guide on policies to improve initial teacher education. ET2020 Working Group on Schools Policy (2014/15). Retrieved from <https://www.schooleducationgateway.eu/downloads/files/Shaping/careerlong/perspectives/on/teaching.pdf>.
- European Commission. (2018, 9 Nisan). European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. Avrupa'da öğretmenlik kariyeri: Erişim, devamlılık ve destek. Eurydice Report. Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/435e941e-1c3b-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-tr/format-PDF>
- European Commission. (2021, 30 Mart). European Commission/EACEA/Eurydice, 2021. Teachers in Europe: Careers, Development and Well-being. Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/teachers_in_europe_2020_chapter_1.pdf
- Eurydice. (2018, 27 Şubat). European Commission/EACEA/Eurydice, 2018. Avrupa'da Öğretmenlik Kariyeri: Erişim, Devamlılık ve Destek. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/435e941e-1c3b-11e8-ac73-01aa75ed71a1/language-tr/format-PDF>
- Eurydice. (2019, 21 Mart). *The teachers and education staff*. https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teachers-andeducation-staff-78_
- Eurydice. (2023a, 1 Eylül). *İspanya'da öğretmen olma koşulları*. <https://www.educacionyfp.gob.es/mc/redie-eurydice/sistemas-educativos/profesorado/acceso-cuerpo-maestros.html>
- Eurydice. (2023b, 21 Şubat). *Öğretmenler ve eğitim personeli*. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/national-education-systems/spain/teachers-and-education-staff>
- Fidan, N. K., Erbasan, Ö., & Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı'ndan (EBA) yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Journal of International Social Research*, 9(45), 626-637. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20164520642>
- Gül, İ., & Mercan, E. (2022). Yükseköğretime girişte uygulanan baraj puanlarının kaldırılmasına yönelik akademisyen görüşleri. *SBedergi*, 6(11), 281-310. <http://dx.doi.org/10.29228/sbe.66001>
- Gültekin, M. (2020). Değişen toplumda eğitim ve öğretmen nitelikleri. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 10(1), 654-700. <https://doi.org/10.18039/ajesi.682130>
- Harris, D.N., & Sass, T. (2011). Teacher training, teacher quality and student achievement. *Journal of Public Economics* 95(7-8):798-812. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.11.009>
- INE. (2023, 15 Haziran). *İspanya'ya ilişkin istatistik bilgiler*. <https://www.ine.es/en/>
- INTEF Platformu. (2023, 25 Haziran). *INTEF Platformu*. <https://intef.es/>
- INTEF. (2023, 1 Temmuz). *Çevrimiçi eğitim*. <https://intef.es/formacion/aprendizaje-en-linea/>
- Karagöz, Y. (2021). *SPSS ve AMOS uygulamalı nicel-nitel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği* (3. Basım). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Karasu, T. (2018). İmam Hatip Meslek ve DİKAP dersi öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ile ilgili görüşleri. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 925-943. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bitlissos/issue/41200/442529>
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 35(1), 1-14. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000058
- Kaya, M. (2020). MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü'nün hizmet içi eğitim faaliyetleri: Katılımcılar, eğitim durumları, eğitim konuları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10(1), 183-193. <http://dx.doi.org/10.24315/tred.562063>
- Kıran, A. B., Durmuş, E., & Sucu, N.N. (2019). Öğretmenlik mesleğinin itibar kaybı nedenleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBILDER)*, 4(1), 8-13. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turksosbilder/issue/52041/605386>
- Külekçi, E., & Bulut, L. (2011). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki sınıf öğretmenlerinin yetiştirilme sistemlerinin karşılaştırılması. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 103-114. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kilissbd/issue/45262/566901>
- MEB. (2019, 27 Ekim). 1 milyon öğretmenimiz için dijital kitaplık. <https://www.meb.gov.tr/1-milyon-ogretmenimiz-icin-dijital-kitaplik/haber/19582/tr>
- METUP. (2023, 9 Mayıs). Mesleki ve teknik eğitim uygulama platformu: "METUP". <https://www.meb.gov.tr/mesleki-ve-teknik-egitim-uygulama-platformu-metup/haber/29855/tr>
- Mevzuat. (1982, 12 Mayıs). Devlet memurları kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=657&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- NCEE, (2021). *En iyi performans gösteren ülkeler*. <https://ncee.org/top-performing-countries/>
- OECD. (2014). *Education at a Glance 2014: OECD Indicators*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2014-en>
- OECD. (2018, 13 Nisan). Öğretmenlerin yaşlarına göre dağılımı. https://www.oecd-ilibrary.org/education/data/oecd-education-statistics/talis-teaching-and-learning-international-survey-indicators_data-00698-en?parentId=http%3A%2F%2Finstance.metastore.ingenta.com%2Fcontent%2Fcollection%2Fedu-data-en
- OECD. (2019). *TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners*, TALIS, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>
- OECD. (2021). *Türkiye ve İspanya'ya ilişkin istatistik bilgiler*. *Education at a glance 2021: OECD indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>
- Okuşlug, M., Demir, A. G., Akkoyun, A., Demir, A., Akçakaya, Y., Balkan, M., & Güneş, C. (2023). Amerika Birleşik Devletleri vE Türkiye'de öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırılması. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 10(94), 998-1011. <http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3616>

- Orakçı, Ş. (2015). Şangay Hong Kong, Singapur, Japonya ve Güney Kore'nin öğretmen yetiştirme sistemlerinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(2), 26-43. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aji/issue/38889/454208>
- Organic Law of Education 2/2006; D'Atia ve Mosquera, (2015, 25 Mayıs). *İspanya'daki ortaokul öğretmenlerinin üniversite eğitimi*. <https://splash-db.eu/policydocument/organic-law-of-education-22006/>
- ÖYGM. (2019). *Geliştirilen ve güncellenen standart kriterlere uygun olarak hazırlanan örnek hizmetiçi eğitim programları*. <http://oygm.meb.gov.tr/dosyalar/StPrg/>
- Özden, Y. (1999). *Eğitimde dönüşüm eğitimde yeni değerler*. Pegem A Yayınları, 9.
- Özer, B. (2008). Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi. A. Hakan (Ed.), *Öğretmenlik meslek bilgisi alanındaki gelişmeler*, 195–216, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Özer, B., & Alkan, S. (2017). AB ve Türkiye öğretmen yetiştirme programlarının karşılaştırılması ve Türkiye için bir model önerileri. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-95. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jier/issue/31085/337175>
- Özerbaş, M.A., & Safi, B.N. (2022). TIMSS ve PISA'da başarılı olan ülkeler ve Türk öğretmen yetiştirme sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 1960-1992. Doi: 10.29299/kefad.898782
- PEGEM. (2023, 18 Haziran). *KPSS öğretmenlik sınavı hakkında*. <https://www.pegemakademi.com/kurslar/kpss-ogretmenlik>
- Polat, Ü., Kaysılı, A., & Aydın, Ş. (2015). Öğretmen adaylarının eğitimsel, toplumsal ve siyasal beklentileri üzerine bir araştırma. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 4(2), 1-14. <https://doi.org/10.30703/cije.321365>
- Prest Gara. (2023). *Departamento de educación aprendizaje e innovación educativa*. <https://www.euskadi.eus/personal-docente-formacion-prest-gara/web01-a3htreba/es/>
- Resmî Gazete. (2010, 6 Mayıs). *Yönetmelik-Atama şartları*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/05/20100506-3.htm>
- Resmî Gazete. (2016, 3 Ağustos). *Sözleşmeli öğretmen istihdamına ilişkin yönetmelik*. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=22705&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
- Resmî Gazete. (2022, 12 Mayıs). *Aday öğretmenlik ve öğretmenlik kariyer basamakları yönetmeliği*. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/05/20220512-3.htm>
- Riera, M.N. (2019). *La formación inicial del profesorado en España y Finlandia*. Universitat de les Illes Balears, Facultat de Educación. <http://hdl.handle.net/11201/152824>
- Sağlam, M. ve Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(167), 53-70.
- Sözer, M., A. ve Karakaş, H. (2018, 7-8 Aralık). *Öğretmen yetiştirme programlarında yer alan öğretmenlik uygulamalarına karşılaştırılmalı bir bakış: Türkiye ve OECD ülkeleri örneği*. 2. Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi Bildirileri, 721-744, Ankara.

- Sunar, L. (2020). Türkiye’de mesleki itibar: Dönüşen çalışma hayatı ve mesleklerin sosyal konumu. *Journal of Economy Culture and Society, Özel Sayı*, 29-58. <https://doi.org/10.26650/JECS2020-0053>
- Tutar, M. (2015). *Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı
- TÜİK. (2023, 3 Haziran). *İstatistik göstergeler*. <https://www.tuik.gov.tr/>
- Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim, dünya ülkelerinden örneklerle*. Baki Kitabevi.
- UNESCO. (2021). *UNESCO Institute for Statistics*. <http://data.uis.unesco.org/>
- Universidad Francisco de Vitoria. (2023, 29 Nisan). *Facultad de educacion y psicologia*. <https://www.ufv.es/estudiar-grado-educacion-primaria-madrid/>
- Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim bilimi*. Eylül Kitabevi.
- Ünsal, S., & Bağçeci, B. (2016). Öğretmenlerin mesleki imajlarına ilişkin görüşleri ve mesleki imaja etki eden faktörler. *Journal of Human Sciences*, 13(3), 3905-3926. <https://doi.org/10.14687/jhs.v13i3.3908>
- Wang, A. H., Coleman, A. B., Coley, R. J., & Phelps, R. P. (2003, 30 Ağustos). Preparing Teachers around the World. https://www.ets.org/Media/Education_Topics/pdf/prepteach.pdf
- Yasuyuki, I. (2004). *Recent trends on teacher education reform in Japan*. A paper presented at Capital Normal University, Beijing, China.
- Yavuzkurt, T., & Kıral, B. (2019). Kanada, Bulgaristan ve Türkiye öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi ve denetimi sistemlerinin karşılaştırılması. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 667-684. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/joiss/issue/49576/629467>
- YEĞİTEK. (2022, 24 Ocak). *Öğretmen Bilişim Ağı (ÖBA) açıldı*. <https://yegitek.meb.gov.tr/www/ogretmen-bilisim-agi-oba-acildi/icerik/3353>
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- YÖK. (2018a, 18 Nisan). *Yükseköğretim Kurumları Sınavı ile ilgili sıkça sorulan sorular ve cevapları*. https://www.yok.gov.tr/Documents/AnaSayfa/yuksekogretim_kurumlari_sinavi_sss_ve_cevaplar_i_puan_turleri_ile.pdf
- YÖK. (2018b, 30 Mayıs). *Yeni öğretmen yetiştirme lisans programları*. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari>
- YÖK. (2021, 27 Eylül). *Pedagojik formasyon eğitim programı*. <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/pedagojik-formasyonla-ilgili-sss>
- YÖK. (2022, 11 Şubat). *Yükseköğretim Kurulu’nun yükseköğretim kurumları sınavına (YKS) ilişkin aldığı kararlar*. <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2022/yok-ten-yks-ye-iliskin-kararlar.aspx>
- Yurdakul, S., & Şahin-Demir, S.A. (2022). *Eğitime bakış 2022. İzleme ve değerlendirme raporu*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Yurdakul, S., Gür, B. S., Çelik, Z., Kurt, T., & Olçum, A. (2016). *Öğretmenlik mesleği ve mesleğin statüsü*. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

Yurdakul, S., Yıldırım, B., ve Şahin, S.A. (2021). *Yükseköğretime bakış 2021: İzleme ve değerlendirme raporu*.
Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

